

Հովհաննես Թումանյան

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ԵՐԳԵՐ

Կյանքիս ամենապայծառ
ու ամենալավ օրերն ու
վայրկյանները դուք եք ինձ տվել,
սիրելի մանուկներ,
ձեզ հետ եմ եղել,
ձեզնով եմ ապրել

Դ. Թումանյան

Հատուկ շնորհակալություն

Իրմա Սաֆրազբեկյանին, գրքի ստեղծման
աշխատանքներին աջակցելու համար

Գրքի և շապիկի պատկերազարդումը՝

Ռուբեն Քանքանյանի

Մտահղացումը և գրքի ձևավորումը՝

Սևան Նազգաշյանի

Հովհաննես Թումանյան

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

Նվիրվում է բոլոր երեխաներին

Մի բաց նամակ ամենքին

Դաշտ ու անտառ, գյուղի ճամփան
Ծածկըվել է մի թիզ չյունով.
Էլ չի ծարվում ուտելու բան,
Ով է տեսել էս տեսակ սով.
Ոչ մի ցորեն, ոչ մի հատիկ...
Խնդրում ենք չեղ, բարի մարդիկ,
Աստծու սիրուն, մի կտոր հաց,
Կոտորվեցինք, մեռանք սոված:
Շուտով կըգան օրեր դարնան,
Մենք չեղ համար կերգենք զըվարթ,
Ու փոխարեն չեր լավության
Ձեր պարտեզը, այգին ու արտ
Կըմաքրենք մենք թըրթուրներից,
Ճիճուներից ու որդերից.
Միայն հիմի մի կտոր հաց,
Կոտորվեցինք, մեռանք սոված:

Մի խումբ ծտերի կողմից՝
Ծիտիկ Ճնճղուկյան

Ծաղիկները

- Ո՛ւր գնացին ծաղիկները:
- Սո՛ւս, քնած են հողի տակ,
Տաք ծածկված ողջ չմեռը
Չյու՛ն-ծածկոցով սպիտակ:

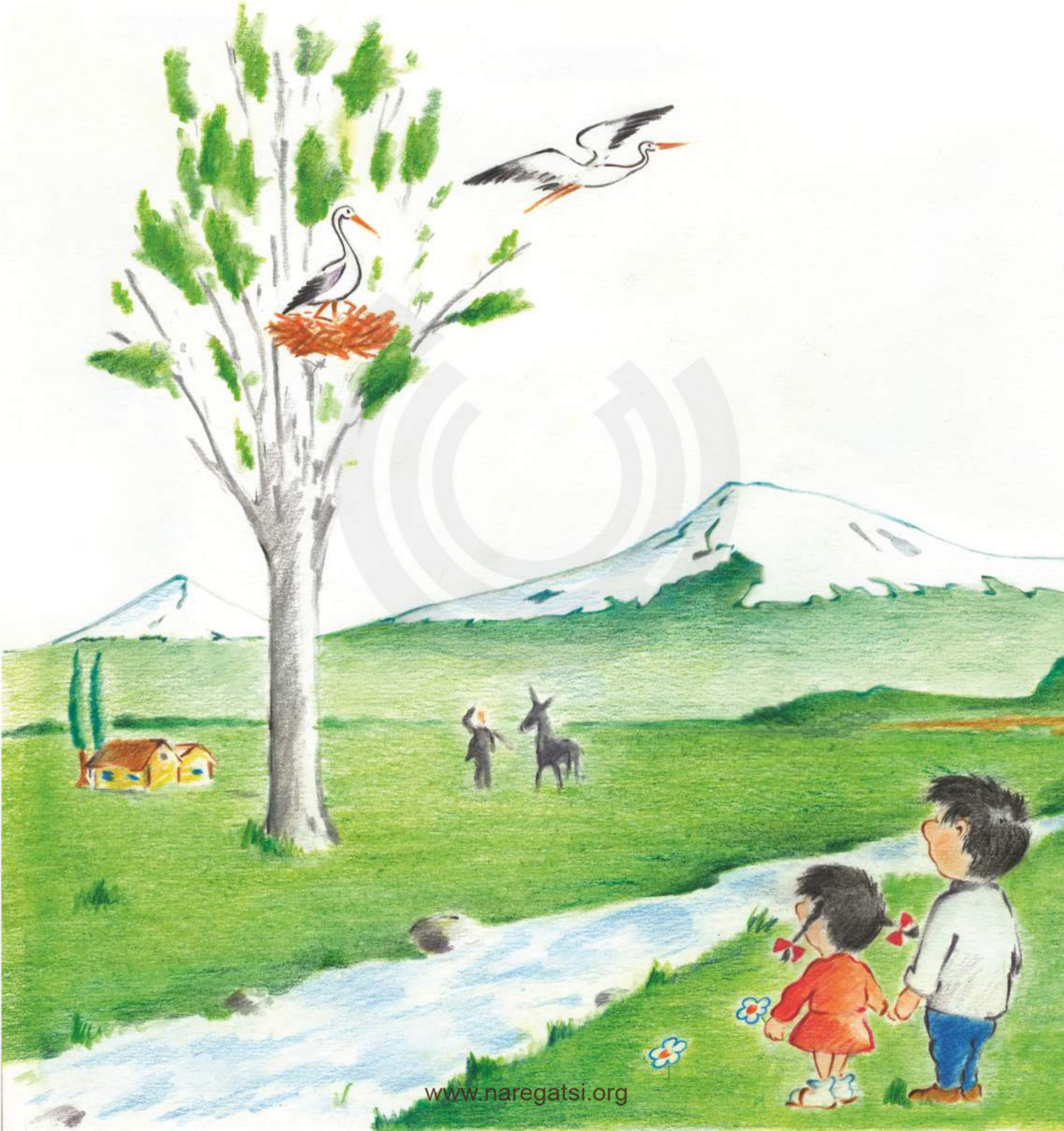
Կըգա գարնան արևն էլ ետ
Իր շողերով կենդանի,
Չմռան սաստիկ ցրտերի հետ
Չյու՛ն-ծածկոցը կըտանի:

«Ելե՛ք, կասի, իմ մանուկնե՛ր»,
Ու հենց նրանք իմանան,
Դուրս կըհանեն գլխիկները,
Աչիկները կըբանան:

Մարտ

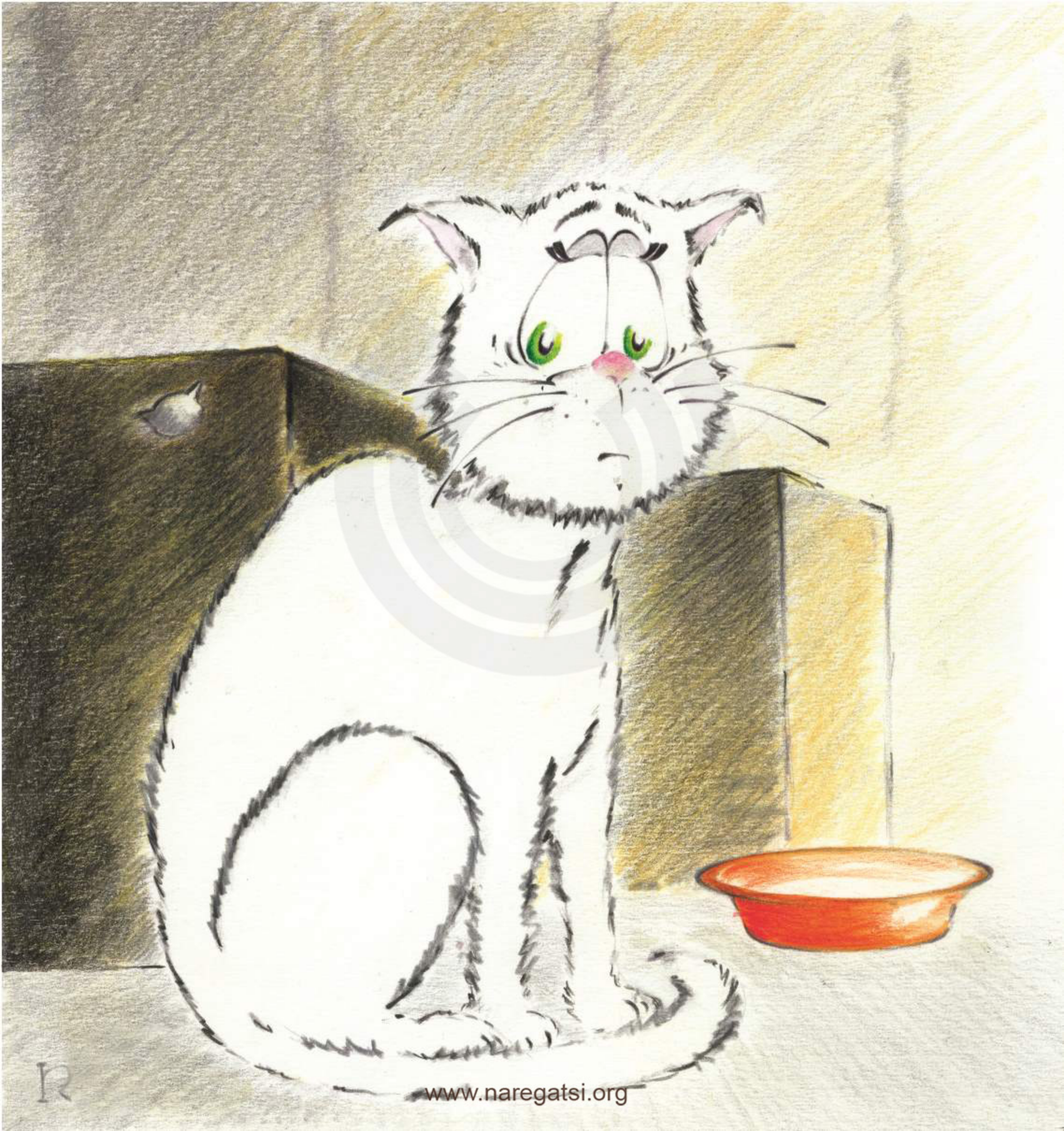
Ա՜խ, էսպե՛ս էլ գիժ ամիս.
Մարդու հանգիստ չի տալիս:
Էսօր ուրախ օր կանի,
Վաղը անչրև ու քամի.
Առավոտը պայծառ օդ,
Կեսօրը մութ ու ամպոտ:
Մին հազնում է սպիտակ.
Մին կանաչին է տալիս.
Մի օր ցուրտ է, մի օր տաք,
Մին խնդում է, մին լալիս...
Ա՜խ, էսպե՛ս էլ գիժ ամիս:

Կանանչ ախպեր

Է՛յ կանանչ ախպեր,
Է՛յ ճանանչ ախպեր,
Արի՜, քեզ հետ բե՛ր
Արևի շողեր.

Բե՛ր անուշահոտ
Ծիւ, ծաղիկ ու խոտ,
Կարկաչուն վրտակ,
Երկինք կապուտակ,
Խատուտիկ հավքեր,
Զրնգան երգեր,
Գառների մայուն,
Խաղ, ուրախություն.
Է՛յ կանանչ ախպեր,
Է՛յ ճանանչ ախպեր:

Փիսիկի գանգատը

Փիսիկը նըստել
Մի մուր անկյունում,
Ունքերը կիտել
Ու լաց է լինում:
Մոտիկ է գալիս
Մի ուրիշ կատու.
- Ինչու ես լալիս,
Այ փիսիկ ջան, դու...
- Ինչ անեմ հապա,
Որ լաց չըլինեմ.-
Գանգատ է անում
Փիսուն տխրադեմ:
- Էն Շամոն թաքուն
Մածունը կերավ,
Գընաց տատի մոտ՝
Ինչ վրա դըրավ:
Շիմի տատիկի

Ետևից ընկած,
Ինչ եմ ման գալի
Մի-մի փետ առած
Քոթոթ Սուրենը,
Անոն ու Մոսոն:
- Ո՛ւր է, ասում եմ
Ո՛ւր է գող փիսուն,
Ա՛խ, թե մի գըտա՜նք,
Մածուն ցույց կըտա՜նք...
Էսպես բան սարքեց
Էն Շամոն իմ դեմ.
Ինչ անեմ հապա,
Որ լաց չըլինեմ...
Ու փիսուն նըստել
Մի մուր անկյունում,
Ունքերը կիտել
Ու լաց է լինում:

Առապոտ

Շաւը խոսեց երեք բերան.
- Է՛յ քնածնե՛ր, ծուղրուղո՛ւ,
Բացվեց կարմիր աղոթարան,
Ժամանակ է զարթելու:

Խավարն անցավ գիշերային,
Շեռու մեզնից ու փարատ,
Աշխարհ լցվեց լույսն ու բարին,
Լույսն ու բարին անարատ:

Գյուղում աղմուկ, գյուղում խնդում,
Օրը պայծառ, բուրավետ,
Ժիր մըշակի երգը հանդում
Զրընգում է գործի հետ:

Գետակը

Ո՛ւր ես վազում
Այդպես արագ,
Ա՛յ դու կայտառ,
Սիրուն գետակ.
Կանգ առ, խաղանք
Էս ծառի տակ:
«Չէ՛, փոքրիկըս,
Գնամ պիտի.
Տե՛ս ջաղացը
Գյուղի մոտի.
Պետք է ուժ տամ,
Որ պըտըտի:
Ցածն էլ հովտում
Անուշահոտ
Ինչ եմ մնում
Ծաղիկ ու խոտ,
Ըոգնած-ծարավ
Տավարն ու հոտ:

Սառն աղբյուրը
Բարձր սարի
Դրանց համար
Է ինչ տալի,
Իր զով ջուրը
Կըլկըլալի:
Իսկ կամուրջի
Տակն էլ որ կա,
Կա լվացքը
Պառավ կրնկա,
Պետք է լվամ
Քանի լույս կա:
Դե՛, տեսնում ես,
Մնա՛ս բարով.
Ճամփաս ցանած
Ըաղար գործով,
Դադար չունեմ
Ես մինչև ծով»:

Շուներ

Եաֆ-հա՛ֆ, հաֆ-հա՛ֆ,
Ահա այսպես
Եաչում եմ ես.
Եաֆ-հա՛ֆ, հաֆ-հա՛ֆ,
Ու տունն այսպես
Պահում եմ ես:
Թե դա մեզ մոտ
Մի հին ծանոթ,
Մոտն եմ վազում,
Պոչքս շարժում:
Բայց թե մի գող,
Չար կամեցող
Ուզի թաքուն
Մտնի մեր տուն,-
Եաֆ-հա՛ֆ, հաֆ-հա՛ֆ,
Ահա այսպես
Եաչում եմ ես.
Եաֆ-հա՛ֆ, հաֆ-հա՛ֆ,
Ու տունն այսպես
Պահում եմ ես:

Գրիչ

Ի՞նչ կըլինի, ասա՛, գրիչ,
Ինչ էլ սիրես գոնե մի քիչ:
Ինչու իմ մեծ քրոջ չեռքին
Գրում ես միշտ վարժ ու կարգին.
Իսկ իմ չեռքին խաղմըզում ես
Սև ագռավի ճանկերի պես:
Ես քեզ վատ բան ինչ եմ արել:
Ե՛կ, խնդրում եմ՝ ինչ համար էլ
Գրի էնպես արագ-արագ,
Էնպես ուղիղ, սիրուն, բարակ:
Գրիչը լուռ, լրսում, լրսում,
Ճրռճրռում է ու խաղմըզում,
Բայց այս անգամ արդեն, կարծես,
Փոքրիկ ձրտի ճանկերի պես:

Աշուն

Դեղնած դաշտերին
Իջել է աշուն
Անտառը կրկին
Ներկել է նախշուն:
Պաղ-պաղ մեզի հետ
Փրչում է քամին,
Քշում է տանում
Տերևը դեղին:
Տըխուր հանդերից
Մարդ ու անասուն
Քաշվում են կամաց
Իրենց տունն ու բուն:

Քամին

- Ո՛ւ-ո՛ւ-ո՛ւ...

Քամին է, քամին,
Տես անդգամին.

Բերան չունի՝ փրչում է,
Թևեր չունի՝ թռչում է,
Չեռքեր չունի՝ քաշում է,
Իմ փոքրիկին քրշում է:

Կորի՛, դու քամի,
Անպիտան քամի:
Մի՛ վախի, ջանիկ,
Փեշըս պինդ պահի,
Ես թող չեմ անի,
Քամին քեզ տանի:

Առաջին չյունը

- Վա՛յ, մայրի՛կ ջան տե՛ս,
Բակն ու դուռը լի
Ինչքա՛ն ըսպիտակ
Թիթեռ է գալի...
Էսքան շատ թիթեռ
Չեմ տեսել ես դեռ:
- Չէ՛, իմ անուշիկ,
Թիթեռներ չեն էտ.
Թիեռներն անցան
Ծաղիկների հետ:
Էտ չյունն է գալի,
Փաթիլն է չյունի,
Որ կարծես սպիտակ
Թիթեռնիկ լինի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- * Մի բաց նամակ ամենքին
- * Ծաղիկները
- * Մարտ
- * Կանանց ախպեր
- * Փսիկի գանգատը
- * Առավոտ
- * Գետակը
- * Շուկը
- * Գրիչ
- * Աշուն
- * Քամին
- * Առաջին ձյունը

«Նարեկացի» արվեստի միությունը հասարակական
կազմակերպություն է, որի նպատակն է ծառայել հայ արվեստին,
պահպանել և զարգացնել մեր մշակութային հարուստ
ժառանգությունը:

Գործում է Նյու Ջերսիում /ԱՄՆ/, Երևանում և Շուշիում՝
միաժամանակ կանուրջ հանդիսանալով Հայաստանի
և արտերկրի արվեստասերների համար: «Նարեկացի» արվեստի
միությունը առաջնորդվում է բարեգործական հիմունքներով՝
միշտ կարևորելով մշակութային և մարդկային արժեքները:

ՆԱՐԵԿԱՑԻ ԱՐՎԵՍՏԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ
NAREGATSI ART INSTITUTE

www.naregatsi.org

www.naregatsi.org

Ռուբեն Քանքանյանը (Հովհաննես Թումանյանի ծոռը) ծնվել է 1960 թ. մայիսի 9-ին Երևանում: 1977-ին ավարտելով 114 դպրոցը, ընդունվել է Երևանի ճարտարագիտական ինստիտուտի մեխանիկայի ֆակուլտետ: 1982-ից, ինստիտուտն ավարտելուց հետո աշխատել է Երևանի Ֆիզիկայի ինստիտուտում: 1993-ից ապրում է Գերմանիայում և աշխատում Հայդելբերգի Մաքս-Պլանկի Ֆիզիկայի ինստիտուտում: Մանկությունից է սիրել նկարել, հատկապես փոքր, երգիծական նկարներ (կոմիքսներ): Ռուբենի պատկերազարդած և ձևավորած Հովհաննես Թումանյանի մանկական երգերով օրացույցը երեք անգամ է հրատարակվել: Ռուբենը նաև հովանավորել է Թումանյանի «Քեֆ անողին քեֆ չի պակսիլ» հեքիաթի, և հետագայում, եղբոր՝ Արեգի հետ Ս. Գորոդեցկու «Վերջին ճիչը» գրքի հրատարակությունը:

ՆԱՐԵԿԱՅԻ ԱՐԿԵՍԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ
NAREGATSI ART INSTITUTE